

Elżbieta Matyaszevska,

historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych. W latach 1985-1990 członkini ogólnopolskiego zespołu badawczego przy Instytucie Sztuki PAN w Warszawie, prowadzącego badania nad polskim życiem artystycznym drugiej połowy XIX wieku, w ramach programu węzłowego *Polska kultura narodowa, jej percepcje i tendencje*. W 1991-1993 sekretarz naukowy zespołu przy Instytucie Sztuki PAN, przygotowującego katalog dzieł malarskich Jana Matejki w związku z rocznicami 150-lecia urodzin i 100-lecia śmierci artysty - dwutomowa publikacja, do której napisała też kilkadziesiąt haseł katalogowych, została wydana w 1993 roku pod tytułem *Matejko. Obrazy olejne. Katalog*. W latach 1992-2001 współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków (m.in. „Przegląd Akademicki”, „Dziennik Wschodni”, „Akcent”, „Wnętrze Twojego Domu”, „Dobre Wnętrze”, „Zabytki-Heritage”), publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego.

Elżbieta Matyaszevska od lat utrzymuje aktywny kontakt z Instytutem Historii Sztuki KUL, uczestnicząc w organizowanych sesjach naukowych oraz działalności kulturalno-naukowej na rzecz miasta Lublin. W roku 2008 koordynowała prace mające na celu zorganizowanie przy Instytucie Historii Sztuki KUL zajęć z historii sztuki dla członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku, z którym współpracuje jako

wykładowca. Wykłada również dla członków UTW w Tomaszowie Lubelskim i Świdniku. Od roku 2011 prowadzi współpracę z Filharmonią Lubelską w ramach Akademii Muzyki i Plastyki (oferta skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu), przygotowując prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne. Ponadto, w ramach działalności dydaktycznej, prowadziła zajęcia obejmujące najważniejsze zjawiska z dziejów sztuki nowoczesnej i najnowszej, zarówno polskiej, jak i powszechnej w Wyższej Szkole Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu, wykłady o sztukach pięknych dla członków Uniwersytetu Otwartego KUL, a także zajęcia specjalizacyjne na Studiach Podyplomowych przy Instytucie Historii Sztuki KUL. W ostatnich latach pracowała w Instytucie Leksykografii KUL na stanowisku adiunkta, prowadząc dział sztuki religijnej i redagując hasła z tego zakresu tematycznego do *Encyklopedii Katolickiej*. Należy do Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Elżbieta Matyaszevska jest autorką książki „*Wierzę w cuda nie od dziś. Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007) oraz kilkadziesiąt publikacji naukowych i popularnonaukowych w zakresie ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego, a także wielu haseł z dziedziny historii sztuki zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*.

Elżbieta Matyaszevska ZAPRASZA

Specjalistyczne szkolenie:

Ikonografia bizantyjska i łacińska

9-10 kwietnia 2016, Lublin

Szkolenie prowadzą specjalistki tematu:

dr Elżbieta Matyaszevska

dr Magdalena Dylewska

www.edu-tour.pl/ikonografia

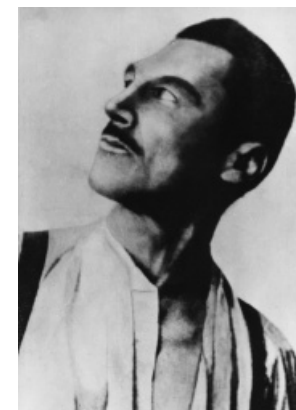
200 lat spółdzielczości na ziemiach polskich

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

Spotkanie z historykiem sztuki **dr Elżbietą Matyaszevską** **Czesław Tański - artysta,** **który marzył o lataniu**

Artysta, który marzył o lataniu

Jest rok 1894. Mieszkańcy i pracownicy folwarku Wygoda, leżącego nieopodal Janowa Podlaskiego i należącego do tamtejszej Państwowej Stadniny Koni, pewnego słonecznego dnia stają się świadkami niecodziennego pokazu. Zamiast brykających koni, po rozległych łąkach biegał... człowiek-ważka - wysoki mężczyzna trzymający nad głową szeroko rozpostartą delikatną konstrukcję, podobną do owadzych skrzydeł. Biegając, starał się tak ją trzymać, by móc złapać prąd powietrza, który uniósłby go nad ziemię. Jakież było zdziwienie mimowolnych świadków tego awiacyjnego pokazu, gdy okazało się, że jego głównym bohaterem jest, znany im wszystkim, artysta malarz **Czesław Tański** (1862-1942), od roku przebywający w Janowie Podlaskim, by portretować wizerunki hodowanych tam koni pełnej krwi arabskiej. Miał opinię dobrze wykształconego artysty i cenionego malarza kompozycji rodzajowych i pejzażowych, a także różnorodnych portretów, wykonywanych już wcześniej, podczas kilkuletniego pobytu w Moskwie.

Nie wiedzieli jednak, że malarstwo nie było jedyną pasją Tańskiego. Druga, której podporządkował całe swoje życie, związana było z lataniem, szybownictwem i próbami lotniarskimi. Właśnie na Podlasiu artysta rozpoczął swoje pierwsze eksperymenty lotnicze, konstruując tam pierwszy w Polsce latający model aeroplanu z tzw. napędem gumowym (dwa sploty skręconej gumy napędzały dwa śmigła), a nieco później model szybowca (niektóre modele szybowców miały dość dużą rozpiętość skrzydeł, dochodzącą do trzech metrów). W 1895 roku przystąpił do skonstruowania prototypu skrzydłowca, nazwanego przez niego „Lotnią”, którego skrzy-

dła, zaprojektowane na wzór skrzydeł owadzych, miały rozpiętość ponad 5 metrów. Ich szkielet wykonany był z drewna topoli i osiki, a wypełnienie z bibułki angielskiej podklejonej muślinem. Całość ważyła około 20 kg. Wypróbowując „Lotnię” własnej konstrukcji Tański początkowo starał się przy jej pomocy wykonać lot z tzw. płaskiego rozbiegu, ale gdy te próby nie dawały pożądanego rezultatu, wychodził na specjalne rusztowanie i wykorzystując siłę wiatru, ze skrzydłami trzymanymi ponad głową, zeskakiwał na ziemię, unosząc się przez chwilę w powietrzu i lecąc do przodu kilka metrów. Wtedy zaczął też eksperymenty z lataniem w terenie bardziej pagórkowatym, gdzie nie musiał stosować rusztowań.

Wprowadzając w życie własne pomysły konstruktorskie Tański sporządził wiele notatek i szkiców (znikoma część zachowała się w zbiorach spadkobierców artysty) i swoją wiedzę konfrontował z europejskimi osiągnięciami naukowymi w tej dziedzinie. Jednym z autorytetów był dla artysty Otto Lilienthal, niemiecki konstruktor i pilot szybowców, którego dokonania Tański pilnie śledził i z którym w roku 1896 udało mu się nawiązać kontakt listowy.

Próby lotnicze nie przeszkadzały jednak Tańskiemu w intensywnej pracy artystycznej, co potwierdzał biorąc czynny udział w wystawach malarstwa, organizowanych w liczących się ówczesnie galeriach sztuki zarówno w Warszawie, jak i Krakowie oraz aktywnie działając w pracach warszawskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych. Był ceniony i bardzo lubiany przez swoich kolegów-malarzy, a także pozytywnie oceniany przez rodzimą krytykę artystyczną.

Spotkanie z historykiem sztuki dr Elżbietą Matyaszewską **Czesław Tański - artysta, który marzył o lataniu**

Spotkanie odbędzie się
w czwartek 17 marca 2016 r. o godz. 18.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturyism.pl
Wstęp wolny